

Stockholm den 20 maj 2024

R-2024/0742

Till Justitiedepartementet

Ju2024/00708

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 20 mars 2024 beretts tillfälle att yttra sig över promemorian En dröjsmålstanan i dataskyddslagen och brottsdatalagen.

Sammanfattning

Med undantag för de synpunkter som anges nedan har Advokatsamfundet inget att invända mot promemorians lagförslag.

Synpunkter

Som påpekas i promemorian (s. 14 med flera ställen) föreslogs lagbestämmelser om dröjsmålstanan redan i de lagstiftningsarbeten som ligger till grund för dataskyddslagen och brottsdatalagen. I Advokatsamfundets remissvar till dessa betänkanden¹ riktades ingen kritik mot det föreslagna institutet för dröjsmålstanan. Advokatsamfundet ser inte heller något skäl till att nu frångå sin tidigare uppfattning, att det inte finns något principiellt att erinra mot införandet av uttryckliga lagbestämmelser om dröjsmålstanan i de båda lagarna.

Det noteras att promemorian understryker vikten av att en framgångsrik dröjsmålstanan i förvaltningsdomstol inte ska kunna medföra skarpa eller betungande

¹ Se Advokatsamfundets remissvar den 10 juli 2017 över betänkandet Brottsdatalag (SOU 2017:29) och den 7 september 2017 över betänkandet Ny dataskyddslag – kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (SOU 2017:39). Advokatsamfundet hänvisar även till sitt remissyttrande den 21 november 2017 över betänkandet Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning (SOU 2017:74).

sanktioner för tillsynsmyndigheten, dvs. Integritetsskyddsmyndigheten. I promemorian (s. 33) motiveras ståndpunkten med bland annat den ”grundläggande principen” att en statlig myndighet inte ska förelägga en annan statlig myndighet en skyldighet att vid risk för påföljd av vite vidta viss åtgärd.

Det framgår inte tydligt av promemorian hur en sådan grundläggande princip ska vägas i förhållande till enskildas rätt till effektiva rättsmedel. I sammanhanget konstateras också att promemorians förslag avviker från hur motsvarande förslag var utformade i de tidigare betänkandena SOU 2017:29 och 2017:39. I de tidigare betänkandena föreslogs att domstol, vid bifall till en dröjsmålstalan, skulle förelägga tillsynsmyndigheten att ”inom en bestämd tid lämna besked till den registrerade i fråga om tillsyn kommer att utövas”. De slag av sanktioner som nu föreslås komma i fråga vid konstaterade dröjsmål, väcker därför frågan av det reella värdet för en enskild av en framgångsrik domstolstalan, eventuellt efter prövning i flera instanser med tillhörande tidsutdräkt.

Lagstiftningsförslagen är avgränsade i linje med Europeiska kommissionens överträdelseärende mot Sverige (s. 15 i promemorian). Enligt Advokatsamfundets uppfattning vore det bra om lagstiftaren gör en mer samlad översyn av även andra delar av den svenska dataskyddslagstiftningen som syftar till att stärka enskildas rättigheter.

Slutligen påpekar Advokatsamfundet att den föreslagna lagstiftningstekniken, med särskilda bestämmelser om dröjsmålstalan i speciallag, kan vara svåröverblickbar för enskilda. Enskildas möjligheter att överblicka tillgängliga processuella rättsmedel på det förvaltningsrättsliga området blir allt svårare, i takt med förvaltningslagens minskade betydelse som det generella lagverket på området.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander